

Interrogants balears del 2009

El finançament autonòmic serà la primera batalla política, naturalment, d'aquest any que comença. La setmana passada Francesc Antich va ser rebut per Zapatero. El darrer president autonòmic que acudí a la Moncloa. El fet, que podria ser anecdòtic –al cap i a la fi algú ha de ser el darrer–, adquirí una certa rellevància a les Balears pel que té de suposat arraconament polític del president illenc en el panorama estatal. Si més no, el PP l'usa com a mostra que Antich es fa valer poc davant el govern de Zapatero. Això a banda, la reforma del finançament autonòmic marcarà les relacions entre els socis de govern durant els mesos vinents. Perquè tant el Bloc (PSM-EU-Verds-ERC) com, sobretot, UM, han posat una fita a assolir molt ambiciosa. Si el PSOE, tant per boca del president Antich com del conseller d'Economia, Carles Manera, s'ha negat en rodó a parlar de xifres concretes, els altres socis no s'estan gens de dir que per menys de 700 milions suplementaris l'any seria un mal acord. En el moment de tancar aquesta edició d'EL TEMPS no se sabia si hi havia acord o no sobre la reforma del finançament, però, tal com estaven les coses a les Balears a final de la setmana passada, tot feia pensar que en el moment en què hi hagi *fumata bianca* probablement es notaran, un cop més, les divergències entre el PSOE i els seus socis. Quines conseqüències pot tenir? Pot ser hi que hagi una mena de pacte fàctic entre els socis pel qual es manifestaran divergències, però sense afectar l'estabilitat governamental.

Relació PSOE-UM. És impossible, a hores d'ara, de saber si les relacions entre PSOE i UM continuaran deteriorant-se o no. Oficialment són la mar de bones. Però durant el 2008 s'han capgirat absolutament. De la lluna de mel permanent entre Maria Antònia Munar i Francesc Antich s'ha passat, pel cap baix, a una relació cordial en superfície i amb un fons de desconfiança entre els dos partits. Així s'ha vist el 2008, d'en-

L'any en què se supera l'equador de la legislatura balear no serà anodí, sinó força interessant.

çà que Miquel Nadal substituï Munar (desembre del 2007) al capdavant del partit nacionalista, en episodis com el de la llei d'habitatge, les amenaces de Nadal al PSOE a l'Ajuntament de Palma, la dimissió forçada del conseller de Turisme d'UM –Francesc Buils– per ser substituït per Nadal, la crisi provocada dins UM per la imputació davant del Tribunal Superior del seu diputat Bartomeu Vicens, la petició d'UM d'eleccions anticipades o les declaracions contra el pacte de centre-esquerra de Nadal... Han estat episodis que han tesat les relacions entre nacionalistes i socialistes i no és segur que s'hagin tancat les ferides. També és cert, però, que oficialment es nega qualsevol crisi. L'estratègia socialista és llevar ferro a cada episodi d'aquesta mena que es produeix. No obstant això, el malestar creix, tot i que sigui sordament. Aquest setmanari ha pogut saber que almenys en una institució de les tres més importants –Ajuntament de Palma, Consell de Mallorca i govern– la relació entre ambdós ha estat a punt de trencar-se en dues ocasions durant el 2008. Aguantaran PSOE i UM el matrimoni de conveniència durant el 2009? Malgrat les topades sembla que sí, perquè ni a l'un ni a l'altre no l'interessa de trencar, però caldrà esperar esdeveniments. Al juny hi ha eleccions europees. Aleshores se sabrà la tendència de relació entre, per una banda, el PSOE i el PP i, per una altra, entre els socialistes i els petits partits (PSM, UM, EU, Verds i ERC) que, sigui com sigui que es presentin a aquest comicis, sabran com els afecta la fortalesa socialista. Una de les pors que tenen els petits partits –suportada

sobre dues enquestes que s'han publicat i alguna altra de no publicada, però coneguda en ambients polítics i periodístics– és que el potencial creixement del vot socialista a Mallorca sigui a costa de menjar-se part del seu electorat. Segons quins siguin els resultats de les europees del juny, algun partit petit podria canviar d'estratègia en relació amb el PSOE i forçar nous esdeveniments per mirar d'evitar ser menjat el 2011? És una pregunta sense resposta, ara per ara, però és pertinent de fer-se-la.

Lleis i relacions amb Madrid. La tasca legislativa del pacte de centre-esquerra prosseguirà el seu camí enguany amb una fita important. La llei del sòl. Aquesta norma legal és un dels eixos bàsics del pacte. La conselleria encarregada de redactar-la i negociar-la amb la resta de grups és la de Mobilitat i d'Ordenació del Territori, presidida per Gabriel Vicens (PSM-Bloc). És previst que molt aviat –després del llarg període de festes que a Mallorca s'acaba per Sant Antoni i Sant Sebastià, el dia 17 i 20 de gener, respectivament– comenci la segona fase de discussió. Abans de les festes de Nadal, el conseller Vicens presentà en públic una part de l'esborrany, en el qual, a banda d'unificar la dispersa normativa urbanística, es preveu d'eliminar les anomenades àrees de reconversió que hi ha al Pla Territorial de Mallorca (PTM) aprovat durant l'anterior mandat del Consell de Mallorca gràcies als vots de PP i UM. Aquestes àrees han resultat especialment polèmiques arran de la investigació de la fiscalia anticorrupció que imputà a polítics del PP i d'UM per una suposada actuació de favor de particulars. El cas és investigat i, de moment, la fiscalia imputa, entre més, Bartomeu Vicens (d'UM, tot i estar suspès de militància), Jaume Font (del PP) i el conegut empresari Vicenç Grande, promotor immobiliari immergit en un concurs de creditors i també propietari del club de futbol Mallorca. Tota l'esquerra (PSOE, PSM

FFE

Rosa Estarás

TERESA AYUGA

Francesc Antich

MIQUEL PAYERAS

i EU-Verds) sempre s'oposà a aquestes àrees de reconversió, i hi votà en contra, pel fet de considerar-les una forma d'impulsar l'especulació urbanística. El fet que la redacció de les àrees en el PTM sigui ara investigada per la fiscalia dona a l'esquerra, al seu parer, raó per forçar que siguin eliminades per la llei del sòl, de rang superior a la norma dictada pel consell mallorquí. Però el portaveu parlamentari d'UM, Josep Melià, ja ha advertit que, si bé el seu partit resta obert a negociar tots els aspectes de la llei, no creu que calgui eliminar la figura urbanística esmentada perquè és responsabilitat del consell insular. Durant les pròximes setmanes, o mesos, se sabrà el resultat de la negociació i què podrà sortir de la llei del sòl. Aquesta llei és un dels eixos que el Bloc (PSM-EU-Verds-ERC) considera bàsics perquè durant aquesta legislatura es faci una protecció efectiva del territori. A ningú no li passa per alt que les posicions del Bloc i d'UM sobre com protegir legalment el territori són llunyanes. Així doncs, és probable que xoquin en aquesta negociació sobre la llei del sòl.

D'una altra banda, segons anuncià al desembre el president Antich –tal

com ja n'informà aquest setmanari–, el 2009 ha de ser l'any del REB, el Règim Especial de les Balears. Aquesta llei fou aprovada el 1998 per canalitzar les inversions extraordinàries de l'estat cap a les Illes, però ara com ara no ha servit de res. Segons que digué el president, enguany ha d'adquirir valor mitjançant una llei que blindi aquests inversions. El REB és pensat per a compensar els costos de la insularitat que perjudiquen la competitivitat econòmica de les empreses balears. Si Antich se'n surt, seria una fita històrica. Per la seva importància i perquè ha estat una reivindicació històrica de tots els partits polítics, associacions empresarials i sindicats de les Balears; res no indica que puguin saltar espurnes per la negociació de la llei a les Illes. Una altra cosa és la negociació entre Palma i Madrid. El govern de Zapatero estarà disposat a pactar un REB que obligui l'estat a invertir sistemàticament i per sempre una quantitat fixa de diners per compensar la insularitat? Antich està convençut que sí. Serà, sens dubte, un dels aspectes polítics estrella del 2009.

El Bloc. El congrés del PSM del mes de novembre passat acordà que

la decisió final de si reeditarà o no la coalició preelectoral amb EU-Verds i, eventualment, ERC, la prendrà durant el 2009. Aquesta aliança es presentà a les eleccions del 2007 únicament per la circumscripció de Mallorca. Malgrat la pèrdua de vots amb relació a la suma que obtingueren els seus components el 2003 separadament, el fet és que concentrà prou sufragis per a assolir quatre escons al Parlament que –juntament amb els tres d'UM– resultaren cabdals per a evitar la majoria absoluta del PP. Per molt poc, però l'evitaren. I en aquest molt poc hi ha el dubte del PSM sobre què fer. Segons digué el secretari general, Biel Barceló, caldrà, abans de prendre la decisió, “fer càlculs sobre què ens convé més” tant per a assegurar la pròpia representació (PSM, dos diputats dels quatre que té el Bloc) com per a “evitar el retorn del PP” al poder. La decisió la prendrà enguany i per ventura mirant de coa d'ull cap a EU. Perquè la coalició esquerrana també haurà d'aclarir durant el 2009 la seva relació amb la Esquerra Unida estatal (IU).

El desembre passat Cayo Lara fou elegit coordinador general d'IU. Com a membre de l'ortodòxia del PCE (Partit

Biel Barceló

Miquel Nadal

Comunista d'Espanya) no combrega amb l'estratègia de certes federacions com ara EU-Balears, que han arribat a acords amb partits nacionalistes. D'un altre costat, el seu discurs envers el PSOE és manifestament més dur que no el de Gaspar Llamazares. Com evolucionarà la relació EU-IU enguany? És una incògnita. Perquè, per exemple, si s'imposa un increment de l'estratègia de tensió al carrer, de resultes de la crisi econòmica, contra el govern del PSOE —és significatiu sobre això el primer missatge donat pel nou dirigent de CCOO, Ignacio Fernández Toxo, en sintonia amb Lara: vol ser més dur i convocar accions de carrer “contra la crisi”—, què farà EU, que participa del govern balear amb els socialistes? Cal no perdre de vista que, malgrat ser una federació d'IU, EU és un partit sobirà. Tant políticament com organitzativament i econòmicament. Fins i tot té un CIF propi. I que el PCE a les Balears és un simple nom sense entitat pròpia. Allò que compta és EU, decidida a intensificar l'obertura i a continuar pactant amb el PSM. Com pot afectar aquesta estratègia la nova direcció d'IU i com respondria EU a una eventual oposició de la direcció

estatal a la seva aposta pel Bloc? Una altra incògnita la resposta de la qual pot influir en la decisió que prengui el PSM. I, per si faltaven interrogants, també s'ha d'esperar com evolucionarà ERC. Al seu congrés illenc de la tardor passada apostà per “enfortir l'esquerra nacional” amb PSM. Però si aquest partit optàs pel Bloc amb EU, què faria ERC? Enguany se'n sabrà la resposta, segurament.

EI PP. Per al partit conservador, el 2009 serà un any decisiu. Se sabrà si Rosa Estaràs es consolida o no a la presidència. Els seus enemics interns, encapçalats pel batlle de Calvià, Carlos Delgado, estan a l'aguait de les eleccions europees per presentar batalla novament o plegar veles. Igual com li passa a Marino Rajoy amb els comicis gallecs i bascos a més dels europeus, si Estaràs fracassa a les urnes europees del juny, la seva posició serà molt difícil de sostenir. És significatiu que Delgado, en una entrevista de fa dues setmanes al diari *El Mundo-El Día de Baleares*, digués que “Estaràs hauria d'abandonar la presidència (del partit), la política i anar-se'n a ca seva”. Així van les coses. Una derrota

davant del PSOE el mes de juny fàcilment provocaria una rebel·lió interna contra Estaràs que, sobretot si el PP estatal hagués perdut davant els socialistes, obriria un escenari intern molt complicat.

Eleccions europees. Tot i que a les Balears el resultat dels comicis europeus —que enguany es faran el mes de juny— tradicionalment no té cap incidència política, els del 2009 tenen un certs eixos d'interès. En primer lloc, saber com s'articularen els partits nacionalistes. A les passades eleccions generals anaren tot junts. Com es presentaran enguany? Aniran junts PSM, UM i ERC? Dependrà en part de què passi al conjunt estatal i de si fos possible o no —que no pareix gaire probable— una aliança general dels nacionalistes. I també dependrà de què passi al Principat. En qualsevol cas les coalicions que formin els tres partits nacionalistes de les Balears podran marcar —si més no potencialment— estratègies de relació ulteriors.

D'una altra banda, els resultats de les europees tindran una certa rellevància per a saber com van les relacions entre PP i PSOE a les Illes. A les eleccions espanyoles del març passat els socialistes vengueren als conservadors per primer cop d'ençà del 1986. Als comicis europeus del 2004 el PP guanyà per uns 21.000 vots al PSOE. Continuarà la tendència favorable als socialistes demostrada a les eleccions locals i autonòmiques del 2007 i a les generals del 2008 i batran els conservadors enguany? Si passàs això, Francesc Antich tindria una segona meitat de legislatura dolça i amb raonable esperança de fer un gran salt cap endavant el 2011. Si no, el panorama se li pot complicar. Perquè si el PP guanya, i més encara si fos per tants de vots o més que fa cinc anys, voldria dir que ha aconseguit d'aturar o invertir la tendència favorable al PSOE de les darreres convocatòries electorals. Probablement d'aquestes eleccions en resultaran estratègies de futur radicalment diferents amb la vista posada en el 2011, no tan sols per part del PP i del PSOE sinó també de les altres formacions: Bloc i, sobretot, UM.

Miquel Payeras